

Podcast: How Innovations Works van Matt Ridley

WERNER VAN HOREBEEK: Fijn dat we opnieuw in onze vertrouwde studio in Leuven kunnen opnemen. Met Mark Andries, administrateur-generaal van VLAIO, het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen, hebben we een bijzondere gast in de studio om dat heuglijke feit te vieren. Welkom, Mark.

MARK ANDRIES: Dank je wel.

WERNER VAN HOREBEEK: We zullen het vandaag vooral over innoveren hebben en we doen dat aan de hand van het boek *How Innovation Works* van Matt Ridley. Maar misschien kan je eerst kort vertellen wat we zeker moeten weten over het Agentschap Innoveren en Ondernemen. Wat is jouw elevator pitch?

MARK ANDRIES: Over VLAIO valt heel veel te vertellen. Voor wie ons niet zou kennen, wij zijn dus het Agentschap Innoveren en Ondernemen en onze naam zegt eigenlijk wel waarvoor wij staan. Wij zijn het Vlaamse overheidsagentschap dat de innovatie in Vlaanderen probeert te stimuleren en het ondernemerschap. En liefst de beide tegelijk. En we doen dat door een hele reeks dienstverlening, steun aan te bieden aan onze klanten en dat zijn de ondernemingen. Steun, financiële steun, begeleiding, advies, informatie. Dat is wat wij doen.

WERNER VAN HOREBEEK: In een recente blogpost die ik van je las, zeg je dat innovatie wellicht het beste wapen is tegen twee recente fenomenen. Inflatie en schaarste. Dat moet je even uitleggen.

MARK ANDRIES: Ik had het idee gevonden in een stuk van Rana Foroohar. Dat is de economische analist van CNN en die had een stuk geschreven in de *Financial Times* waar ze zegt, innovatie kan iets doen aan de inflatie. En dat wordt te weinig erkend. Als we over inflatie denken, denken we dikwijls aan de financiële markten, de geldprijzen, de ingrepen van de centrale banken. Maar het is innovatie die er echt iets aan kan doen en dat lijkt me ook logisch. Inflatie komt voort uit schaarste. Er is meer vraag naar allerlei goederen en diensten dan de markt kan leveren. Het is door innovatie dat we die schaarste ook kunnen doorbreken. We kunnen manieren vinden om bijvoorbeeld vervangingsproducten te vinden van wat te duur is of we kunnen materiaalbesparingen doorvoeren. En dat is wat met innovatie eigenlijk kan gebeuren. En als je bijvoorbeeld naar het hele concrete, heel actuele geval kijkt van de hoge energieprijzen. Wat kan ons helpen om minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen die enkel vervuילend zijn, maar nu ook heel duur? Dat is natuurlijk hernieuwbare energie. En hernieuwbare energie is er natuurlijk al, maar die kan goedkoper gemaakt worden, meer beschikbaar, permanent beschikbaar door innovatie. Dus het is een voorbeeld van hoe innovatie ons eigenlijk op langere termijn van de inflatie zou kunnen verlossen.

WERNER VAN HOREBEEK: Daarmee zijn we bij de kern van ons boek gekomen. *How Innovation Works* is een nogal ambitieuze titel voor een fenomeen waar we toch moeilijk onze vinger achter krijgen. Maar als we willen weten hoe iets werkt, moeten we misschien eerst proberen te achterhalen wat innovatie is. De schrijver maakt daarbij een onderscheid tussen inventions, uitvindingen, en innovations.

MARK ANDRIES: Matt Ridley benadrukt dat heel sterk. Trouwens een boek dat ik echt aanbeveel voor alle duidelijkheid. *How Innovation Works*, de titel alleen al spreekt tot de verbeelding. Het is wat we willen weten als we ermee bezig zijn. En hij maakt heel sterk dat onderscheid, dat is juist, tussen wat uitvinders doen en wat echt gebeurt in het kader van innovatie. Uitvinding, dat is de vinding. Dat is de technologische doorbraak die bereikt wordt, de technologische oplossing voor een bepaald

probleem. Maar daarom hebben we nog geen innovatie. Innovatie gaan we pas krijgen als we dat echt naar de markt, naar de mensen kunnen brengen en dat op een betaalbare manier. En het hele innovatieproces start eigenlijk maar nadat de uitvinding gebeurd is. Dan moet er nog heel veel gebeuren. Dan moet er nog heel veel geïnnoveerd worden en daar legt hij heel sterk de nadruk op. Dat we ons niet te veel mogen blindstaren enkel op dat uitvinden, maar ook op het hele proces dat daarop volgt.

WERNER VAN HOREBEEK: Een begrip dat volgens de auteur een belangrijke rol speelt is serendipity. De Nederlandse vertaling toevalstreffer doet mijns inziens het concept wat oneer aan.

MARK ANDRIES: Ik moet wel bekennen dat ik het woord niet kende voor ik het boek gelezen had en het is, denk ik, wel een bekend begrip, ook bij mensen die met innovatie bezig zijn. En het komt voort uit een sprookje. De prinsen van Serendip woonden op een eiland. Hun vader was de koning en ze hadden veel last van de draken die rond het eiland zwommen. En de koning stuurde hen op pad en die zei, jullie moeten de toverformule gaan zoeken om die draken te kunnen doden, want er is ergens een gedicht van duizend regels waarmee dat we dat zouden kunnen doen. Dus ze gingen op reis. Ze gingen op pad en ze kwamen van alles tegen, behalve die formule. Maar ze vonden allerlei andere waardevolle dingen en daar is waar het eigenlijk over gaat. Die serendipiteit, ik denk dat dat de Nederlandse vertaling is, je vindt dingen die je niet gezocht hebt. Maar om nu te spreken van een toevalstreffer, dat zegt Matt Ridley, dat is het zeker niet. Het is niet zomaar by chance dingen tegenkomen. Het vergt eigenlijk ook een hele scherpe geest, een open blik om dingen die op je weg komen en die heel innovatief zijn en die je misschien niet verwacht had, om die op te pikken en om er ook iets mee te gaan doen. En hij zegt, heel veel innovaties in de geschiedenis zijn zo tot stand gekomen. Men was niet daar naar die toepassing op zoek. De uitvinding van de post-it is een van de voorbeelden. Men wou iets produceren. Hele straffe lijm en dat is mislukt. Het was geen straffe lijm en toen zag er iemand dat iemand dat toch ging gebruiken om in de bladzijden van zijn kerkboek te gaan steken om ze er gemakkelijk ook weer uit te halen. En dat was de uitvinding van de post-it. Dus men wilde dat niet uitvinden, maar men zag een andere toepassing van iets wat men eigenlijk niet beoogd had.

WERNER VAN HOREBEEK: Mooi voorbeeld. Doorzettingsvermogen is ook heel belangrijk. De auteur verwijst naar Thomas Edison die meer dan zesduizend verschillende materialen onderzocht om uit te komen bij bamboe dat als gloeidraad voor zijn lamp zou kunnen dienen. Die 1 procent inspiratie, 99 procent transpiratie. Dat is ook iets dat wij tegenkomen, denk ik.

MARK ANDRIES: Inderdaad en ik denk dat we dat ook absoluut niet mogen onderschatten. Rond innovatie hangt soms iets glamoureuus. Innovatie. We gaan iets vinden en we zijn met iets bezig en dat gaat allemaal heel snel vooruit. In de praktijk loopt het allemaal nog weleens moeizamer en is het keihard werken. Ik denk dat we dat heel goed moeten benadrukken. Innovatie is keihard werken, is zoeken en proberen en opnieuw proberen en mislukkingen kunnen aanvaarden. Als ge er al vijfduizend geprobeerd hebt, dan heb je er nog duizend te gaan. Veel mensen zouden de moed opgeven en zeggen van, dat wordt hier niks. En toch is dat de manier waarop dat innovatie dikwijls werkt. En daar moeten we ook wel oog voor hebben, dat het inderdaad die enkele momenten van glorie, daar gaan heel veel hard werk aan vooraf en je moet echt volhouden. Dat is zeker zo.

WERNER VAN HOREBEEK: Het boek zit ingenieus in elkaar. Eerst grossiert de schrijver in een aantal spraakmakende innovatieverhalen uit heel uiteenlopende sectoren. Van penicilline tot de ontploffingsmotor, van de golfplaat tot CRISPR. Heel boeiend en leerrijk. En vervolgens trekt hij daaruit een aantal conclusies, elementen die ze allen gemeenschappelijk hebben. Innovation happens when ideas have sex, schrijft hij. Dat vind ik een goede om mee te starten. Hij verwijst er

onder andere mee naar de chemische sector waar innovaties het best floreren in een ecosysteem van innovatie.

MARK ANDRIES: Als het gaat over ecosystemen die innovatie stimuleren, dat klinkt als muziek in de oren. Het voorbeeld dat Matt Ridley daar geeft uit de chemische sector, dat is het tot stand komen van het Haber-Boschprocédé om ammoniak te kunnen maken waar dat we uiteindelijk het kunstmest aan te danken hebben. Gigantische doorbraak ook voor de landbouw en voor de voedingsproductie. Dus een gigantisch belangrijke innovatie. En hij beschrijft dat nogal uitgebreid van hoe dat tot stand gekomen is. Ook wel een heel interessant verhaal. En het is ondertussen meer dan honderd jaar geleden. Het was aan het begin van de twintigste eeuw. En dat toen al ecosystemen zo belangrijk waren dat men zaken moest gaan aftoetsen in andere sectoren van de economie, in andere disciplines van de wetenschap om bepaalde oplossingen voor dat probleem eigenlijk te kunnen bedenken. Dat is natuurlijk zeer interessant. Vaak wordt er- Haber-Bosch, veel mensen denken, ge had die wetenschapper, meneer Haber, en ge had de industrieel van BASF, meneer Bosch, en die werkten samen en zo is dat tot stand gekomen. Dat blijkt een veel groter team te zijn. Een gigantisch team dat zij ter beschikking hadden en die mensen hadden allemaal heel veel connecties in andere sectoren van de industrie waar dat ze hun oplossingen voor de problemen die ze tegenkwamen vandaan haalden. Anders was het niet gelukt. Dus eigenlijk hadden ze een ecosysteem en daar is die innovatie vandaan gekomen. En dat is nog altijd vandaag dikwijls het geval.

WERNER VAN HOREBEEK: Eerder bespraken we in deze podcastreeks het boek Mission Economy van de econome Mazzucato. Die wijst op het belang van de overheid bij het tot stand komen van innovaties. Deze auteur laat een heel ander geluid horen. Hij kan het niet nalaten om mislukte overheidsinitiatieven, bijvoorbeeld in de overheid versus de gebroeders Wright, aan te kaak te stellen. Welke positie neem jij in deze discussie in?

MARK ANDRIES: Dat is natuurlijk een moeilijke. Want het is duidelijk dat meneer Ridley het niet zo echt heeft voor de overheid en hij zet zich echt zwaar af tegen Mazzucato die eigenlijk de overheid bijna centraal stelt in het innovatieproces. Die zegt heel veel innovaties zijn uiteindelijk door de overheid gestuurd en zo moet dat ook gebeuren. Hij maakt daar brandhout van. Dus hij besteedt daar nogal wat pagina's aan om haar voorbeelden en haar argumentatie onderuit te halen om uiteindelijk te zeggen, bijna tot de conclusie komen dat de overheid in innovatie niet veel te zoeken heeft. En dat je het beter aan de privésector overlaat. Je gaat mij van VLAIO, het Agentschap Innoveren en Ondernemen van de Vlaamse Overheid, niet horen zegen dat de overheid niet veel kan bijdragen aan innovatie. Ik denk dat dat trouwens ook niet waar is. In de Vlaamse context zien we ook dat heel veel overheidsinitiatieven, denk aan de oprichting van IMEC, de oprichting van het Vlaams Instituut voor Biotechnologie gigantisch door de overheid, door de Vlaams regeringen van vroeger gigantische impulsen hebben gegeven aan de innovaties die we vandaag nog altijd kennen. En ook in onze innovatiesteun, dat hebben we ondertussen ook wetenschappelijk laten onderzoeken, geeft wel degelijk impulsen aan bedrijven om te gaan innoveren. Als we dat niet zouden doen, zou er minder geïnoveerd worden. Maar dat gezegd zijnde, voel ik toch nogal veel voor wat Ridley zegt. Een door de overheid gestuurde innovatie kan in een aantal gevallen interessant zijn. Denk aan wat er in ruimtevaart gebeurt. Zonder overheid zou de ruimtevaart niet staan waar ze vandaag staat. Maar heel veel innovaties in de geschiedenis zijn toch voornamelijk op privé-initiatief tot stand gekomen met voornamelijk privaat kapitaal. Denk aan inderdaad, je hebt het voorbeeld gegeven, de gebroeders Wright. De uitvinding en de ontwikkeling van de vliegtuigen. Dat is inderdaad niet direct door de overheid gestuurd geweest, maar door mensen die dat op privé-initiatief deden en eigenlijk zelf risico's namen met eigen geld of met geleend geld. Ik denk dat het goed is dat we in Vlaanderen vandaag toch voornamelijk nog voor dat model kiezen waarbij het ondernemingen zijn die liefst in samenwerking met kennisinstellingen en anderen, maar dat daar de innovaties plaatsvinden. Dat zij

het naar de markt brengen en dat wij als overheid begeleidend, ondersteunend, flankerend zijn, maar ons niet in de plaats proberen te stellen van die innoverende bedrijven.

WERNER VAN HOREBEEK: Ongeveer het enige waar diezelfde Mazzucato en onze auteur het wel over eens zijn, is de remmende, belemmerende kracht die octrooien en intellectueel eigendom kunnen uitoefenen op innovatie. Hoe zie jij dat in een agentschap dat het belang van intellectuele eigendom voor Vlaamse kmo's op de kaart zet?

MARK ANDRIES: Hij besteedt ook daar nogal wat tekst aan om aan te tonen dat het huidige intellectueel eigendomsrecht, niet enkel octrooien, want hij spreekt ook nogal veel over copyright, dat dat de innovatie eerder remt dan bevordert. En dat gaat dan toch wat tegen de intuïtie in, want de intuïtie is natuurlijk als je innoveert, dan neem je risico. Dan steek je daar ook kapitaal in die innovatie. Als dat niet goed beschermd is, als iedereen daar vanaf de eerste dag dingen mee kan gaan doen, als iedereen dat kan gaan valoriseren, dan dreigt niemand nog te gaan innoveren en niemand daarin nog te investeren. Hij beweert en hij probeert aan te tonen dat dat niet zo is en dat ook zonder intellectueel eigendomsrecht er nog heel veel innovatie zou kunnen plaatsvinden en dat in een aantal gevallen de octrooivorming of het copyright zelfs remmend werkt. Ik denk dat dat de moeite is om daar een discussie over te voeren die bijna natuurlijk op wereldschaal moet gevoerd worden, want intellectual property is iets wat internationaal bestaat. Je kan niet als land zeggen, wij gaan daar niet meer aan meedoen. Bij ons zijn er geen patenten of octrooien of copyrights meer, maar in de rest van de wereld wel. Ik kan me ook wel voorstellen dat er situaties zijn waarbij er octrooien genomen worden om juist die innovatie tegen te gaan en om te zeggen, wij nemen dat octrooi en niemand mag er iets mee doen. Dus er gebeurt ook niks. Maar ik stel dat een beetje zo voor, er bestaat natuurlijk in vastgoed zoiets als grondspeculatie. Dat is heel nefast voor bijvoorbeeld stedenbouwkundige ontwikkeling. Dat mensen grondposities innemen, puur om te speculeren. Is dat nu een reden, het feit dat dat gebeurt, om het eigendomsrecht af te schaffen en te zeggen, niemand mag hier nog grond kopen? Ik denk dat het een beetje in die richting is. Het nemen van octrooien kan heel gunstig zijn voor ondernemingen die willen gaan innoveren en daar moeten we hen in helpen. Als ondernemingen dat natuurlijk alleen maar doen om de innovatie tegen te werken en om anderen te beletten van te innoveren, dan is dat niet goed. Dus ik denk dat het niet zozeer het instrument is van het octrooi, maar de manier waarop dat het gebruikt wordt. En als men het octrooirecht zou misbruiken om innovatie tegen te gaan, dan denk ik dat de overheid ook mogelijkheden heeft om daar tegen op te treden. Het is nog niet zolang geleden dat de commissie boetes heeft gegeven aan Duitse autofabrikanten die bepaalde innovaties in de la hadden liggen. Maar onderlinge afspraken maken, eigenlijk kartelafspraken, om ze maar niet te snel naar de praktijk te gaan brengen, omdat het op die manier hun businessmodel te snel zou disrupteren. Daar wordt tegen opgetreden. De commissie houdt dat in het oog, dus ik denk dat het kind best niet met het badwater wordt weggegooid. En ik denk ook dat wij toch nog altijd de plicht hebben als VLAIO om bedrijven die innoveren toch te wijzen op de mogelijkheden die er zijn in verband met intellectueel eigendomsrecht en octrooien en om hen de weg te wijzen en hen dan zelf de keuze te laten maken wat ze daarmee doen.

WERNER VAN HOREBEEK: Een andere conclusie die de auteur trekt uit zijn innovatievoorbeelden is dat innovatie gradueel incrementeel is. Dat is contra-intuïtief, denk ik dan. Wij denken aan innovatie als iets wat er eerst niet was en nu plots opduikt.

MARK ANDRIES: Ja, maar als ge er gaat over nadenken en ge kijkt naar de innovaties die, laat ons zeggen, de afgelopen jaren, denk aan de komst van de mobiele telefoon en de smartphone, dan hebben we natuurlijk toch gezien dat er niet één moment is waarin dat die smartphone er ineens is. Die komt eigenlijk in verschillende gedaanten tot bij ons en als we nu gaan kijken naar de mobiele

telefoons die we gebruikten pak twintig jaar geleden, dan zeggen we van, goed, wat was dat voor iets? Wat kon je daar nu eigenlijk mee doen? Maar ze waren er ook wel. Dus het feit dat innovatieve producten niet van de eerste dag één, al hun mogelijkheden laten zien, twee nog voortdurend verbeterd kunnen worden en drie, dat het gebruik ervan ook incrementeel is. De manier waarop dat de consument het gaat oppikken, is ook iets wat groeit, wat niet op één dag gebeurt. Ik denk dat dat heel plausibel is en dat inderdaad innovatie een proces is. De ene innovatie lokt trouwens dikwijls ook de andere uit. Het is doordat er bepaalde zaken op de markt komen, bepaalde mogelijkheden aanwezig zijn, dat ze hun weg ook gaan vinden naar andere sectoren, naar andere toepassingen.

WERNER VAN HOREBEEK: In deze context is het misschien wel nuttig om de wet van Amara te vermelden. People tend to overestimate the impact of new technology in the short run, but to underestimate it in the long run. Wellicht is artificiële intelligentie een goede illustratie van deze wet.

MARK ANDRIES: Zeker. Artificiële intelligentie is ook iets wat niet van gisteren is, wat al heel lang ontwikkeld wordt. Waar ook al een paar keren gigantische verwachtingen rond gewekt zijn, die dan dikwijls uitmonden tot teleurstellingen. Hetzelfde geldt voor robotica, zelfrijdende wagens en dergelijke. Mensen stellen zich daar zeer snel sciencefictionachtige dingen bij voor. En dan denken we, over enkele jaren rijden we allemaal rond in zelfrijdende wagens of staat ons huis vol robotten en dan blijkt dat niet waar te zijn. En dan denkt men, dat is niks geworden. Maar dat is niet waar. Het is wel iets geworden of het wordt wel iets. Naarmate de tijd vordert en er verder wordt geïnnoveerd en verder wordt ontwikkeld, gaan die technologieën wel hun weg vinden naar bepaalde toepassingen. Het zijn niet altijd de toepassingen die we verwacht hadden of die we in films gezien hadden. Dus dat is inderdaad, denk ik, de toepassing van die wet van Amara. In het begin denken we dat er gigantische dingen gaan veranderen en dat heel ons leven gaat veranderen door de nieuwe technologie. Dan blijkt dat niet helemaal te kloppen, maar op lange termijn is er wel degelijk een impact en dikwijls op domeinen waar dat we het niet direct hadden zien komen.

WERNER VAN HOREBEEK: Nog een belangrijke conclusie vind ik, is dat innovatie teamsport lijkt. Niet de eenzame uitvinder op zijn zolderkamertje dus. Wijzelf zeggen regelmatig, ondernemen en innoveren doe je nooit alleen.

MARK ANDRIES: Ja, dat denk ik wel. Hij benadrukt dat heel sterk. Hij zegt dat er ook verschillende archetypes van figuren in innovatie zijn die elkaar best zouden moeten vinden. Degene die iets bedacht heeft, is nog niet degene die de technologische doorbraak in de praktijk in het laboratorium gerealiseerd heeft. En dat is ook nog niet degene die het echt in productie gaat brengen die weet hoe dat hij het gaat maken. En dan heb je nog degene die het echt gaat commercialiseren en vooral degene die het goedkoper gaat maken. Want dat benadrukt hij ook heel sterk. Het is niet omdat een product op de markt is dat de innovatie al gelukt is. Het is maar op het moment dat het gedemocratiseerd is dat het echt zijn toepassing kan vinden in de praktijk en dat is ook nog weer het werk van andere mensen. En dat is een hele ketting van innovatie die best niet stilvalt en die eigenlijk alleen maar goed kan werken als inderdaad al die innovatoren, al die betrokkenen in het innovatieproces goed met elkaar samenwerken. Hij benadrukt ook dat de innovator, de uitvinder die we allemaal kennen, die de geschiedenis is ingegaan, dat die dikwijls toch maar een deel was, het bekende deel, van een groter team. En dat dat team zeker niet te onderschatten was. Dat zien we vandaag, denk ik, in de praktijk van onze bedrijven ook. Onze succesvolle innovaties zijn dikwijls het resultaat van heel veel teamwerk binnen een onderneming en dikwijls met mensen van verschillende ondernemingen en kennisorganisaties samen.

WERNER VAN HOREBEEK: Daarnaast wijst Ridley op de tegenkantingen waar innovatie mee af te rekenen heeft. The resistance to innovation. Overheid die niet meedenkt. Investeerders die

afremmen. Grote bedrijven die tegenwerken. Hoe speelt een agentschap als het uwe, het onze, daar een rol bij?

MARK ANDRIES: Wij proberen in elk geval innovatie niet tegen te werken, maar te stimuleren. Dus wat dat betreft, voelen we ons niet erg aangesproken. Maar ik denk dat het wel iets is dat je rekening moet mee houden. In principe is iedereen voor innovatie. Er zijn weinig mensen die zeggen, ik ben tegen al die innovatie. Innovatie wordt gezien als iets goeds tot ze er dikwijls in de praktijk is of tot ze naar voren komt. Dan zien we toch dikwijls allerlei bezwaren naar voren komen. De wetgeving is er dikwijls niet voor gemaakt, voor de innovatie. Er zijn inderdaad bedrijven voor wie innovatie een bedreiging is. Het kan een bepaald businessmodel waar geld mee verdiend wordt, onderuit halen. Die bedrijven hebben dikwijls belang om de innovatie liefst een beetje tegen te houden. En je hebt natuurlijk ook weerstanden van de maatschappij, van de consument. Denk aan GGO's bijvoorbeeld waar mensen een beetje schrik van hebben. Het is iets wat als wat bedreigend, wat men niet goed kent en wat men zegt, kunnen we niet beter de boot wat afhouden? Ik denk dat die acceptatie van innovatie door de markt, door de hele industrie, door de overheid en door de consument dat we dat goed moeten voor ogen houden op het moment dat we aan het innoveren zijn of dat we innovatie stimuleren. Niet om te zeggen, begin er maar niet aan, want mensen zullen er wel tegen zijn. Maar wel omdat het ergens zijn plaats moet krijgen. We moeten er rekening mee houden. Moeten er niet van uitgaan dat het moment dat de innovatie er is, dat de rest vanzelf komt. Er is nood aan werk om die acceptatie mogelijk te maken.

WERNER VAN HOREBEEK: Ik wil nog even terugkeren naar het begin van ons gesprek waar je innovatie als een probaat middel tegen inflatie en schaarste zag. Specifieke schaarste die we momenteel zowel in Amerika als in België en Europa zien, is die van talent. Heel wat bedrijven worstelen met het invullen van vacatures. Kan innovatie daaraan verhelpen?

MARK ANDRIES: Ik ben er zeker van van wel en dat zal ook moeten gebeuren. De krapte of de schaarste op de arbeidsmarkt, het is ook een vorm van schaarste inderdaad, is geen voorbijgaand fenomeen. Dat gaat er structureel zijn. We stevenen af op een gigantische vergrijzing van de bevolking. Bevolking op actieve leeftijd gaat afnemen en er is altijd maar meer nood aan inderdaad dat talent voor onze bedrijven en voor onze economie. En het is er onvoldoende. Dus ik denk ook daar dat innoverend denken rond onze bedrijfsprocessen, maar ook inzet van technologie daar een heel belangrijk deel van de oplossing zal zijn. We zien dat natuurlijk vandaag al in onze industrie. De automatisering is daar volop aanwezig. Men maakt de dingen vandaag niet meer zoals ze dertig of veertig jaar geleden gemaakt worden. Maar robotisering, automatisatie zal zijn weg moeten vinden naar veel meer sectoren van onze economie dan enkel de maakindustrie. Je gaat ze ook in de horeca tegengekomen. In de zorg, in de administratie, in de dienstverlening gaat op één of andere manier robotisering een oplossing zijn voor het gebrek aan personeel. Wat we kunnen automatiseren, hoeven we door mensen niet te laten doen. Maar ook om jobs aantrekkelijk te maken, want robots worden soms voorgesteld als een bedreiging voor je job. In de feiten komt dat bijna zelden voor dat mensen hun job verloren omdat er een robot in hun plaats aangeworven is. Maar het omgekeerde is waar. Heel veel jobs hebben ook onaangename kanten en automatisering en robotisatie kunnen daar een oplossing voor zijn. Om het minder leuke deel van het werk aan de robot te geven en de job aantrekkelijker te maken voor de medewerker zelf die dan niet elders gaat proberen werk te zoeken. Die in de job ook wil gaan stappen. Dus ik denk dat bedrijven die vandaag problemen hebben, en zo zijn er heel veel, met het vinden van personeel en die een structurele krapte zien op de arbeidsmarkt er heel goed aan doen om te kijken hoe dat nieuwe technologieën, innovatie daar een oplossing voor kan zijn.

WERNER VAN HOREBEEK: Innovatie om werk werkbaar te maken.

MARK ANDRIES: Om werk gedaan te krijgen en om inderdaad werk werkbaar te maken voor de medewerkers. Dat klopt.

WERNER VAN HOREBEEK: In een interview met jou in het UNIZO-magazine ZO las ik dat je een aantal belangrijke uitdagingen voor de volgende jaren ziet. Europa was er daar één van en duurzaamheid een andere.

MARK ANDRIES: Europa bepaalt een heel groot deel van onze VLAIO-werking. Denk maar aan de staatssteunregels. Zonder de staatssteunregels kunnen we, zoals ze vandaag bestaan die een uitzondering voorzien op het principe dat je geen staatssteun mag geven, zouden we heel veel van de dingen die we doen, niet kunnen doen. En we moeten daar ook heel sterk rekening mee houden. Denk aan de middelen die vandaag door Europa worden ter beschikking gesteld om de relanceplannen van de lidstaten en dus ook het Vlaamse relanceplan, Vlaamse Veerkracht, mogelijk te maken. De vereisten die Europa daar oplegt, daar moeten wij nu vandaag zeer sterk rekening mee houden. Wij gaan naar een nieuw EFRO-programma waar VLAIO opnieuw de managementautoriteit zal voor zijn. We hebben opnieuw een contract gewonnen voor Enterprise Europe om Enterprise Europe-dienstverlening te kunnen aanbieden in Vlaanderen aan de ondernemingen. Dus heel veel van onze VLAIO-werking is in feite ook Europees. En dat zie ik alleen maar toenemen. Als ge gaat kijken naar de Europese Green Deal, naar de programma's van Digital Europe. Er zijn heel veel Europese fondsen beschikbaar. Europa is ook heel dominant, ook in de regelgeving die op ondernemingen afkomt. Ook als het bijvoorbeeld gaat over klimaatdoelstellingen die ondernemingen moeten nastreven. Dus ondernemingen worden zeer sterk in hun werking bepaald door Europese regels die wij dan ook aan hen moeten gaan uitleggen en waar we hen over moeten informeren. Dus wat dat betreft zie ik meer dan ooit eigenlijk het Europese gegeven als een heel belangrijk. Voor onze werking moeten wij heel Europa-georiënteerd zijn. Als je het hebt over duurzaamheid, ik denk dat dat voor de hand liggend is. Duurzaamheid is iets waar steeds meer belang aan gehecht wordt door de maatschappij. Denk aan klimaat. Denk aan afvalproblematiek. Circulair werken en denken. De maatschappij verwacht van ondernemingen om daar rekening mee te houden. Ondernemingen willen dat zelf ook. Ook omdat ze daarover vragen krijgen van hun klanten, van hun eigen leveranciers, van hun eigen medewerkers. Dus wat dat betreft, de omslag naar duurzaamheid en zeker de omslag naar een klimaatneutrale productie van onze industrie naar klimaatneutraal transport. Dat zijn gigantische uitdagingen en wij willen daar zeker onze bijdrage in leveren.

WERNER VAN HOREBEEK: En innovatie gaat daar een heel belangrijke rol in spelen natuurlijk.

MARK ANDRIES: Absoluut. Zonder innovatie lukken een aantal van die dingen ook nooit. Een aantal van die zaken zijn echt ondenkbaar. Dat we bijvoorbeeld naar een nuluitstoot gaan in onze Vlaamse industrie tegen 2050 zal onmogelijk zijn zonder dat er nog een aantal belangrijke technologische doorbraken gerealiseerd worden. En je ziet dat de bedrijven daar ook heel interesse voor hebben. Dat ze dat willen verkennen en heel veel van die innovatieprojecten die we vandaag ook zien, zijn daarop gericht.

WERNER VAN HOREBEEK: Daarmee wil ik deze podcast beëindigen en jou hartelijk danken voor al jouw inzichten rond het boek van Matt Ridley.

MARK ANDRIES: Dat is zonder dank.